

7. Randall's ESL Cyber Listening Lab – English Listening: web-site. URL: <https://www.esl-lab.com/> (date of application)

8. BBC Learning English – 6 Minute English: web-site. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minute-english> (date of application)

УДК 811.111'42:328.161.2 – 316.46.058

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.2.18>

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОСТОРОВИХ МЕТАФОР В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ БРИТАНСЬКИХ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ДЕБАТІВ

PECULIARITIES OF SPACE METAPHORS FUNCTIONING IN THE POLITICAL DISCOURSE OF THE UK PARLIAMENTARY DEBATES

П'єцух О.І.,

orcid.org/0000-0002-6944-7981

доктор філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Статтю присвячено дослідженню вербальної реалізації просторових характеристик у межах політичного дискурсу парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії завдяки функціонуванню базових метафоричних репрезентацій політики як руху та шляху. Такі метафори слугують відображенню ключових політичних, соціальних, економічних та культурних подій, явищ життя британського суспільства. Зокрема, у статті розглянуто лінгвістичні та екстралінгвальні особливості формування та функціонування цієї метафоричної моделі під час засідань Палати Громад у період пост-Тетчеризму незалежно від провладної партії. У цьому дослідженні обґрунтовано використання метафоричних репрезентацій шляху і руху, які сприяють ефективності та результативності висловлень комунікантів, формують певний імідж політичних лідерів, акцентують увагу на представленій під час обговорень у парламентській залі інформації. У ході дослідження вербальної репрезентації метафори руху і шляху проаналізовано шляхи їхнього сприяння посиленню влучності, виразності та послідовності аргументації комунікантів, метою яких стає гостро негативна характеристика діяльності опонентів політичної комунікації та намагання утримати домінуючу позицію під час дебатів. Загалом політична сфера характеризується частотним вживанням різноманітних метафоричних репрезентацій, які становлять підґрунтя маніпулятивного впливу як на учасників дебатів, активно залучених до обговорень у парламентській залі, так і на потенційних виборців, для яких учасники дебатів намагаються створити підвищено позитивний імідж власної політичної сили і максимально дискредитувати опонентів політичної комунікації.

Ключові слова: метафора, політичний дискурс, парламентські дебати, донорський домен, реципієнтний домен, пропозиційна структура, метафоричне значення.

This article concentrates on the studying of verbal representations of space via the basic metaphorical representations of movement and way in the political discourse of the British parliamentary debates. Such metaphors reflect the key events and phenomena of the societal life in the UK. The analysis determines cognitive background and extralinguistic factors influencing the usage of metaphoric models in the British parliamentary debates that stimulate public attention and promote communicants dominance in the discussions in the House of Commons. Such debates represent the events and phenomena regardless the party that gains majority in the UK parliament. In general political sphere is characterized by high metaphoricity that gives more significance to the information represented by the communicants of the parliamentary debates in the UK and intensifies its importance in making further decisions by the MPs. The research demonstrates how the MPs use some basic universal metaphorical representations in their debates. This paper deals with the peculiarities of donor domains and the recipient domain POLITICS integration in the UK parliamentary debates. Donor domains provide the recipient domain POLITICS with language signs that form the basis of metaphors. The language means involved in the creation of the new associations are evaluative, emotive and expressive lexemes as well as phraseological units for intensifying the meaning of the provided speeches in the UK parliament. This research also deals with the extralinguistic factors that include the events and phenomena related to the political, economic and social spheres. The paper analyses the Hansards of the UK parliament. Such debates represent the events and phenomena of the post –Thatcher period.

Key words: metaphor, politics, parliamentary debates, source domain, target domain, metaphorical meaning.

Постановка проблеми. А. М. Баранов і О. Г. Казакевич стверджують, що когнітивна сила метафори робить її незамінним інструментом при пошуку рішень нових проблемних ситу-

ацій. Метафоричне мислення в політиці – ознака кризисного мислення у складній проблемній ситуації, вирішення якої вимагає значних зусиль від когнітивної системи людини з засвоєння нових

знань та їхньої переробки для побудови множинності варіантів дій і вибору правильної альтернативи [1, с. 17]. Різноманітні метафоричні моделі, відображаючи сприйняття політичної реальності певного народу, демонструють тенденцію до змін під впливом соціально-політичних подій та явищ на різних етапах розвитку суспільства [2, с. 45]. Оперативність метафор до рефлексії подій, явищ, феноменів життя суспільства посилює їхню здатність конструювати політичну реальність та впливати на формування політичної картини світу адресатів політичного дискурсу. Їхня ефективність, маніпулятивний потенціал у межах політичного дискурсу полягає в здатності адекватно висловлювати ціннісно-значущий для соціальних груп зміст політичної діяльності [3; 4; 5]. Конкретний донорський домен є відправною точкою розгортання різноманітних метафоричних сценаріїв, що слугують для відображення цінностей, оцінок та інтенцій учасників комунікації [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Функціонуванню метафори у політичній комунікації, її особливостям, маніпулятивності та впливовості присвячено праці багатьох дослідників, зокрема Дж. Лакоффа, М. Джонсона, В. Кеннеді, А. М. Баранова, С. Н. Муране, А. Мусолффа, Й. Цинкена, Л. М. Синельникової, Г. М. Яворської, Л. О. Ставицької та ін. Специфіку втілення систем концептуальних метафор на різних етапах розвитку суспільства та їхній зв'язок із національною картиною світу проаналізовано в роботах Н. Д. Арутюнової, В. Клемперера, М. Мінського, Г. Г. Почепцова, Х. Ортега-і-Гассет та ін. Проте незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених аналізу метафоричних моделей, дослідження домінантних метафоричних репрезентацій, які відображають головні суспільно-політичні події й явища, представлені у межах політичного дискурсу парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії, ще не було предметом комплексного дослідження сучасних лінгвістичних студій.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні реалізації метафоричних репрезентацій політики як шляху та руху в політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. До завдань статті належать: аналіз когнітивного підґрунтя метафор політики як шляху та руху; специфіки їхньої мовної реалізації на мовному матеріалі; характеристика чинників їхнього відображення в політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві.

Виклад основного матеріалу. Парламентські дебати складають складну багатоаспектну комунікативну подію, що проводиться в формі поступового розгортання та із чітким встановленням часових і тематичних меж, передбачає залучення великої кількості комунікантів, які мають чітко детерміновані статусно-ієрархічні ролі та входять до дискурсивного поля дебатів, об'єднуючись на основі спільних інтересів та вирішуючи обговорювані суспільно-політичні проблеми [7, с. 46].

Важливим параметром ефективності проведення парламентських дебатів Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стають просторові характеристики учасників дебатів, які зумовлюють їхні номінації та демонструють їхні ролі у політичному житті країни. Проте, просторовий чинник впливає не лише на вимір дистанції влади у британському парламенті, зумовлюючи також і комунікативну взаємодію представників різних політичних партій. На думку С. І. Потапенка, простір слугує тлом для орієнтування людини на різних рівнях узагальнення [8, с. 21]. Просторові параметри безпосередньо здійснюють вплив і на систему мовних позначень, що обумовлено, як стверджують Дж. Лакофф і М. Джонсон, фундаментальними поняттями, сформованими як результат безпосереднього досвіду у процесі пізнання. До таких понять дослідники включають набір базових просторових відношень *уверх / вниз, уперед / назад* і т.д. Ті поняття, на формування яких не здійснює вплив безпосередній досвід людини, по своїй природі метафоричні, і їхнє формування ґрунтується на характеристиці абстрактних понять за допомогою більш конкретних понять [9]. Залучення просторового орієнтиру в політичний дискурс британських парламентських дебатів засновано на влучному оперуванні метафорою руху та шляху.

Зокрема, власне переговори з питань виходу країни із ЄС отримують під час дебатів переважно позитивну раціональну утилітарну оцінку. Позитивний модус оцінки щодо виходу країни із ЄС втілюється під час дебатів також завдяки прислівнику *up* у значенні “*towards a higher position, a higher value, number, or level*” [10], який передає вектор руху *вверх*:

John Redwood: The aim of Brexit is to cheer the country up, to get wages up, and to get jobs up. So far it is all going reasonably well. There are more jobs after the Brexit vote, despite the false forecasts. Pay is going up a bit. We would like more improvement in real pay, and it is good to see some moves being made in the public sector. The big Brexit bonuses we want comprise spending our own money and

knowing when, how much, and what we are going to get for it; having a fishing policy that makes sense both for British fishermen and for British fish; having a better agricultural policy that means we can grow more of our own food; and having an energy and industrial policy that supports more investment and more growth (HC Deb 23 March 2018: Column 453)

Відповідно, метою виходу країни з ЄС є підбадьорити населення, підняти заробітню плату, підвищити рівень робочих місць (*The aim of Brexit is to cheer the country up, to get wages up, and to get jobs up*). Для підкріплення своєї думки комунікант послуговується переліком позитивних змін із деталізацією позитивної динаміки у внутрішній політиці країни у зв'язку з Brexit (*There are more jobs after the Brexit vote. Pay is going up a bit. It is good to see some moves being made in the public sector*).

Необачність уряду у вирішенні виниклої проблеми позначена оцінно-емотивним прикметником *reckless* (*doing something dangerous and not worrying about the risks and the possible results* [10]), що містить у своєму значенні негативний модус оцінки завдяки вказівці на відсутність намагань врахувати можливі ризики та наслідки відсутності необхідних реформ, а також інтенсифікуючим дієсловом *sweep*, запозиченим із донорського домену РУХ, яке використовується в реципієнтному домені ПОЛІТИКА у контекстуальному метафоричному значенні “*to move quickly and powerfully into trouble*”. Цим дієсловом комунікант демонструє швидкість спрямування країни в бік соціальної кризи та є відповідником предиката способу дії у пропозиційних структурах обох доменів:

Will the right hon. Gentleman admit that it is his Government's reckless disregard for public health and their dogma on deregulation that have swept us into this crisis--[Interruption.] (HC Deb 25 Mar 1996: Column 713)

Метафорична репрезентація політики як шляху / дороги знаходить відображення в різних репліках учасників британських парламентських дебатів. Зокрема, обговорення національної системи охорони здоров'я передбачає окреслення шляхів вирішення існуючої кризи. Комунікант пропонує «вистлати шлях» для змін (*pave the way*), тобто анонсувати про реформування системи охорони здоров'я. Ідіоматичний вираз *pave the way* виражає можливість здійснення, втілення запланованого (*if something paves the way for / to something else, it makes the other thing possible* [10]) і корелює з предикатом способу дії та медіативом у пропозиції реципієнтного домену ПОЛІТИКА:

Heidi Alexander (Lewisham East) (Lab): *The Minister is an intelligent man, and I know he will be talking to the same senior NHS leaders I talk to. Deep down, he knows that this contract has nothing to do with seven-day services and everything to do with setting a precedent to save money on the NHS pay bill – change the definition of unsociable hours in this contract and pave the way for changing it for nurses, porters and a whole host of other NHS staff. Am I wrong, Minister?* (HC Deb 24 Mar 2016: Column 1755)

В іншому фрагменті парламентських дебатів метафорична репрезентація політики як шляху / дороги набуває розширення завдяки залученню мовного знаку *wander away* до реципієнтного домену ПОЛІТИКА. Ця метафора викликана асоціацією в намаганні уникнути обговорення гострих питань зі спробами швидко піти, втекти із зазначеного місця, пункту (*we are in danger of wandering away from the subject*):

Bill Esterson: *I think we are in danger of wandering away from the subject –[Interruption.] I have no idea why Conservative Members find that funny, but there we are. Obviously, the hon. Gentleman and the Democratic Unionist party are particularly exercised by that matter; among others, but I dare say that this is something that the Minister can pick up on, perhaps on another day* (HC Deb 3 September 2014: Column 256).

Так, у донорському домені ШЛЯХ фразове дієслово *wander away* позначає “*move slowly away from a fixed point or place*” [11] та у процесі запозичення до реципієнтного домену ПОЛІТИКА набуває контекстуального переносного значення “*avoid doing something*” і корелює з результатом предикатом у пропозиції цього домену. Використання метафори політики як шляху в цьому випадку покликано привернути увагу учасників дебатів та повернути до теми обговорення. Посилення уваги комунікантів відбувається завдяки фразі *in danger of*, яка також вживається в метафоричному значенні “*in a situation when something unexpected, undesirable is possible*” (на відміну від прямого значення “*in a situation in which loss of life or serious harm is possible*” [12]) та слугує інтенсифікації значення висловлення. Залучення цієї фрази до політичної сфери викликано порівнянням ситуації, при якій людина опиняється в можливій фізичній небезпеці, до можливої загрози уникнення вирішення обговорюваної проблеми під час парламентських дебатів.

Обговорення етапів захисту та розвитку культури Сполученого Королівства після виходу із

ЄС прирівнюється до кроків на шляху до розвитку. Так само учасники дебатів дискутують про кроки на шляху до усунення явища дискримінації у спорті, де превалюють спортсмени чоловічої статі:

Maria Eagle (Garston and Halewood) (Lab) : *What steps she is taking to protect the interests of cultural industries after the UK exits the EU* (HC Deb 14 September 2017: Column 628).

Vicky Foxcroft (Lewisham, Deptford) (Lab): *What steps her Department is taking to tackle discrimination in sport* (HC Deb 21 September 2017 : Column 920)

Лексема *steps*, що в прямому значенні позначає “*an act or movement of putting one leg in front of the other in walking or running*” [11], запозичена із донорського домену ШЛЯХ до політичної сфери в новому метафоричному значенні “*a measure or action, especially one of a series taken in order to deal with or achieve a particular thing*” [11] та відповідає предикату дії в пропозиційній структурі цього домену.

Розповсюджена у процесі репрезентації внутрішньополітичної, соціальної, економічної, культурної сфер метафора політики як шляху є також продуктивною й для представлення зовнішньополітичної діяльності Сполученого Королівства. Так, подальше міжнародне співробітництво між Сполученим Королівством та країнами ЄС для вирішення питань у спільних сферах інтересу можливе лише в разі найвигідніших умов для країни, що можуть зміцнити її позиції, проте Лейбористи не запропонували жодного шляху для покращення умов договору про вихід з ЄС. Тобто пошук таких умов асоціюється з вибором шляху, яким потрібно рухатися для досягнення своєї мети. Лексема *way* (*a route, direction, or path* [10]), що є типовою для позначення метафори шляху, відповідає фактитиву у пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА:

John Redwood (Wokingham) (Con): *Can the right hon. and learned Gentleman explain why the Labour party, in the many months of Brexit discussions, has found not a single way to strengthen the UK's bargaining position or expedite the Brexit that their voters voted for?* (HC Deb 01 November 2017: Column 878)

Під час дебатів із питань ліквідації можливих негативних наслідків від BREXIT застосовується така ж метафорична репрезентація, проте в іншому контекстуальному оточенні. Так, комунікант не поспішає із пропозицією щодо подальшого встановленням тісних зв'язків з іншими країнами, лише намітивши план на шляху до

майбутньої міжнародної кооперації із країнами ЄС та на цьому призупинивши розвиток теми обговорення:

Margot James: *I will make a little progress and then give way. That vision for a partnership in the best interests of the United Kingdom means that we will also continue to work with the EU on tackling areas of common interest* (HC Deb 04 July 2017: Column 1050).

Ідіоматичний вираз *give way* у межах донорського домену ШЛЯХ позначає “*to allow other vehicles to go past before you move onto a road*” [10], тобто втілює у своєму значенні своєрідну уступку, кооперацію між транспортними засобами на дорозі, які поступаються для уникання аварій. Його використання в реципієнтному домені ПОЛІТИКА також підкреслює своєрідну поступку, відходження від певного обраного шляху в міжнародній кооперативній взаємодії (*to stop tackling on some issues*). Цей фразеологізм у пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА є корелятом предикату способу дії та транслятиву.

Залучення знаків різних донорських доменів, зокрема й із домену ШЛЯХ у політичному дискурсі парламентських дебатів Сполученого Королівства ґрунтується на асоціаціях із рівними можливостями у веденні міжнародного бізнесу. Зокрема, конкурентоспроможність ринку праці та малого бізнесу не завжди відбувається за чітко встановленими чесними правилами. Тому комунікант під час парламентських дебатів наполягає на встановленні єдиних правил для ведення вільного чесного ринку та, відповідно, надання рівних можливостей для всіх сторін міжнародного ринку:

Bill Esterson: *There is no doubt that competition is vital to our economy, to the success of our businesses and to the prosperity of the people of our country. Those are all examples of anti-competitive and exploitative practices in which Governments—nationally and internationally—should find ways of intervening to set a level playing field. Governments should be a partner to business and to the workforce. They should encourage those wishing to start and grow a business* (HC Deb 12 Feb 2016: Column 315).

Вираз *level playing field*, що відповідає локативу у видовому домені ФУТБОЛ у межах більш широкого родового домену СПОРТ, тобто є безпосереднім місцем проведення гри, при метафоричному перенесенні до реципієнтного домену ПОЛІТИКА стає фразеологізмом, який отримує значення «рівні можливості» (*a situation in which everyone has the same chance of succeeding* [10]).

Намагання урядовців із різних країн надати чесні рівні можливості прирівнюються до шляхів, відповідно, до політичної сфери із донорського домену ШЛЯХ залучається мовний знак *ways*. На відміну від донорської сфери, де ця лексема має пряме значення напрямку руху, шляху (“*a route, direction, or path*” [10]), у реципієнтному домені вона отримує модифіковане значення дій, вибору серед кількох різних можливостей, тобто “*a particular choice, opinion, belief, or action, especially from among several possibilities*” [10]. У пропозиційній структурі домену ШЛЯХ мовний знак *ways* корелює із алативом як напрямом руху, а в реципієнтному домені ПОЛІТИКА є відповідником семантичної ролі медіативу зі значенням непрямого способу дії в пропозиції цього домену. Комуникант підкріплює свою думку ще однією влучною метафорою політики як рослини. Введені рівні можливості сприяють розпочинанню та зростанню бізнесу. Лексема *grow* (*to become more advanced or developed* [10]) є корелятом предикату зміни стану у пропозиції реципієнтного домену.

У донорському домені іменник *a path* корелює з локативом місця проведення дії та має значення “*a route or track between one place and another, or the direction in which something is moving*” [10]. При запозиченні до реципієнтного домену ПОЛІТИКА ця лексична одиниця відповідає медіативу реалізації зовнішньополітичної діяльності та отримує переносне значення “*a set of actions, especially ones that lead to a goal or result*” [10]. Так, у міжнародних відносинах комуникант пропонує Сполученому Королівству йти шляхом прогресу та продовжувати надавати допомогу майбутнім членам Європейського Союзу:

Margot James: *To correct the hon. Gentleman, I do not think I said that I thought there would be improvements; I said that I thought it would be a mark of progress. I was trying to limit my enthusiasm to that degree, mindful of what he says about Croatia. However, I would say that it is early days and we can only go down the path of progress. The UK continues to support Serbia on its reform path, including through funding projects in Serbia* (HC Deb 04 July 2017: Column 1043).

Іншими найбільш розповсюдженими мовними знаками, запозиченими із донорського домену

ШЛЯХ / ДОРОГА, є *track* (*a path or road that is made of soil* [10]) та *step* (*the act of lifting one foot and putting it down on a different part of the ground, such as when you walk or run* [Camb. D]). У більшості аналізованих фрагментів дебатів лексема *track* вжита у сталому словосполученні *on the track*, що вказує на можливий прогрес чи успіх на шляху до вирішення проблем. Іменник *step* при вживанні в межах реципієнтного домену ПОЛІТИКА набуває фігуративного значення “*an action taken for reaching an aim or for a certain purpose*” [10], та є загальноновживаним у цьому значенні для репрезентації певних дій для вирішення існуючих проблем. Приміром, у наведеному фрагменті інтеракції між міністром іноземних справ і представником офіційної опозиції останній наголошує на неуспішності в боротьбі з глобальним потеплінням і запитує про можливі дії з усунення загрози глобальних кліматичних змін:

Daniel Zeichner (Cambridge) (Lab): *The Foreign Secretary will be aware that despite last week's climate change talks, the world is still not on track to limit global warming to less than 3° C. What steps is he taking to ensure that we get back on track?* (HL Deb 21 November 2017: Column 853).

Висновки. Залучення метафори руху та шляху вказує на курс політичної діяльності, обраний вектор як у внутрішньополітичному, економічному і соціальному житті країни, так і на міжнародній арені. Ця метафорична репрезентація слугує дієвим механізмом створення позитивного образу однієї політичної партії, яка рухається правильним напрямом, обирає потрібний шлях, яким приведе країну до кращого майбутнього, та негативного образу опозиційної політичної партії, що йде помилковим шляхом, звертає у неправильному напрямі і може завести у скрутне становище. Саме влучні метафори становлять підґрунтя маніпулятивного впливу на адресатів політичної комунікації, допомагають у боротьбі за підтримку потенційних виборців, які забезпечують більшість для політичних лідерів у Палаті Громад парламенту Сполученого Королівства, тому вивчення інших універсальних і специфічних метафоричних репрезентацій, продуктивних у політичному дискурсі парламентських дебатів комуникантів становить перспективу подальших досліджень з цієї тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. Москва: Знание, 1991. 64 с.
2. П'єцух О.І. Метафорична модель «ПОЛІТИКА як БУДІВНИЦТВО» в політичному дискурсі британських парламентських дебатів. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка*. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. Т. 2, № 8, 2017. С. 45 – 48.
3. Gamson W. *Talking Politics*. London – New York: Cambridge University Press, 1992. 290 p.

4. McCann J. Electoral Choices and Core Value Change: The 1992 Presidential Campaign. *American Journal of Political Science*. 1997. № 42. P. 564–583.
5. Osborn M. Patterns of Metaphor Among Early Feminist Orators. *Rhetoric and Community: Studies in Unity and Fragmentation*. Ed. G. M. Hogan. Columbia: University of South Carolina Press, 1998. P. 3–26.
6. Musolf A. Metaphor and Political Discourse. *Analogical Reasoning in Debates about Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2004. 224 p.
7. П'єцух О. І. Парламентські дебати Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в когнітивно-дискурсивній парадигмі: монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 388 с.
8. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти: монографія. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.
9. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. London: University of Chicago Press, 2003. 276 p.
10. Cambridge Dictionaries Online. URL:
11. Oxford Dictionaries. URL: <http://oxforddictionaries.com/>
12. Merriam-Webster Dictionary. URL: <http://www.merriam-webster.com/>

УДК 81'373.7=161.2=111

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.2.19>

АНАЛІЗ КОНЦЕПТА «HEART / СЕРЦЕ» У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ З ПОГЛЯДУ ОЗНАКОВОГО ПІДХОДУ

ANALYSIS OF THE HEART / SERTSE CONCEPT IN PHRASEOLOGISMS OF ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES IN TERMS OF FEATURE APPROACH

Пилипенко І.О.,

orcid.org/0000-0001-9075-8859

*асистент кафедри романо-германської філології та перекладу
Білоцерківського національного аграрного університету*

У даній статті розглядаються фразеологічні одиниці (ФО) англійської мови зі словом «heart» (серце) та фразеологізми української мови зі словом «серце», як невід'ємну частину концептів «heart» та «серце». Вивчення концепту «серце» є ще одним кроком до розгадки феномену національного характеру, розширення уявлень про лінгвістичний образ світу, розуміння специфіки іноземної культури, що є одним із пріоритетів сучасного глобалізованого світу. Це визначає актуальність дослідження.

Основну увагу автор концентрує на дослідженні концепту «heart» та концепту «серця» у фразеології англійської та української мови, а також проводить порівняльний аналіз представлення цього концепту з погляду ознакового підходу. Вибір компонента «heart» обумовлений тим, що цей концепт характеризується високою продуктивністю. ФО з цим компонентом досить чисельні і мають високу частотність вживання.

Аналіз проводився на основі великого англо-українського фразеологічного словника К.Т. Баранцева [4], словника сучасних англійських ідіом Т.Г. Соломоніка [5], академічного тлумачного словника української мови [6], англо-російського словника В. К. Мюллера [7], Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English [8], Longman Dictionary of English Idioms [9], Richard A. Spears American Idioms Dictionary [10].

Автор демонструє застосування ознакового підходу для аналізу зібраного матеріалу на основі якого виділяє всі ознаки у наступні класи: 1) структурні ознаки; 2) фізичні ознаки; 3) функціональні ознаки; 4) психоемоційні ознаки. Зазначені концепти свідчать про особливості сприйняття світу носіями зі зставних мов як у семантичному, так і національно-культурному плані.

На основі проведеного аналізу досліджених одиниць, автором були виявлені деякі закономірності: значна схожість структурної організації та відмінності фразеологізмів в обох мовах, які допомогли нам розширити знання про концепти «heart» та «серце» в англійській та українській мовах. Більшість англійських та українських фразеологізмів з компонентом «heart» збігаються за змістом та образністю, оскільки цей пласт лексики загальноновживаний і не пов'язаний з національними чи історичними особливостями народів. Аналіз фактичного матеріалу засвідчив, що українська та англійська картини світу схожі.

Ключові слова: соматична лексика, аналіз, фразеологія, фразеологічна одиниця, концепт «серце», ознаковий підхід.

This article considers the phraseological units (FU) of the English language with the word "heart" and the phraseology of the Ukrainian language with the word «sertse» as an integral part of the concepts of «heart» and «sertse». Studying the concept of «heart» is another step towards solving the phenomenon of national character, expanding ideas about